

Jedovaté rostliny Slovenska

Mgr. Andrea Cífferyová
ŠZŠ Velký Krtíš

Jedovaté rastliny Slovenska

- Podľa Národného informačného toxikologického centra každoročne dochádza aj na Slovensku k otravám rastlinnými jedmi. Pomerne časté sú najmä prípady, keď si ľudia rastliny pomýlia z neznalosti.
- Na jar hojne zbieraný cesnak medvedí s jesienkou alebo bobule ľuľkovca zlomocného s čučoriedkami. Nevedomky si tiež na záhradách vysádzajú jedovaté rastliny, ako je povedzme lykovec, a vystavujú sa tak riziku otravy.
- Väčšina smrteľne jedovatých rastlín má však odpornú chuť a k úmrtiam dochádza len vo veľmi zriedkavých prípadoch. Otravy rastlinami tvoria ročne niekoľko desiatok, v priemere štyri percentá zo všetkých otráv a sú tak na štvrtej priečke po otravách alkoholom, pesticídmi a hubami.
- Rastlinné prírodné jedy sú toxické v rôznej miere a ich jedovatý potenciál sa mení v priebehu vegetácie.
- Ak došlo k prípadnej otrave, treba kontaktovať lekára či nonstop linku toxikologického informačného centra. Kým sa podarí kontaktovať odborníka, pri podozrení na otravu sa odporúča najmä piť čistú vodu bez bubliniek (v žiadnom prípade nie mlieko, pretože niektoré jedy sú rozpustné v tukoch) a užiť živočíšne uhlie (dokáže naviazať jedy a tie sa potom nedostanú do krvi).
- **Konzultačná služba pri akútnych intoxikáciách +421 2 54 774 166**

Čítajte viac: <https://plus.sme.sk/c/20175054/smrteľne-jedovate-rastliny-slovensko.html#ixzz5TUfNjmJN>

Náprstník červený

- Vo voľnej prírode sa vyskytuje zriedkavejšie, pre svoj vzhľad však patrí k obľúbeným záhradným rastlinám.

- Udáva sa, že **už konzumácia dvoch lístkov môže byť smrteľnou dávkou.**

- Má však odporne horkú chuť, preto je len málo pravdepodobné, že by ju nevedomky niekto zjedol.

- Pri požití toxického množstva sa objavuje žalúdočná nevoľnosť, ťažkosti dýchania, srdce bije nepravidelne, objavia sa poruchy zraku a halucinácie, smrť nastáva zastavením srdca.

Celá rastlina je prudko jedovatá.

Digitalis purpurea
Náprstník červený

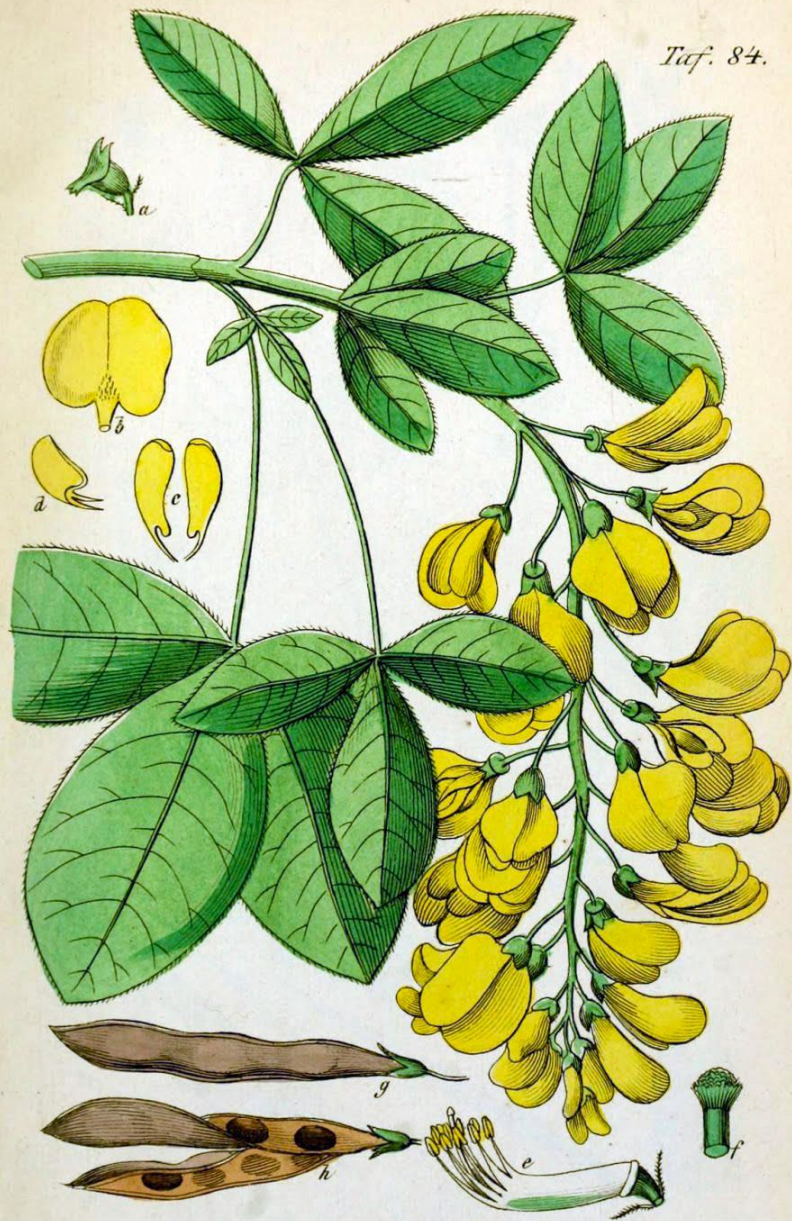

Štedrec ovisnutý

- S obľubou sa pestuje najmä v parkoch.
- už päť rozžutých kvetov môže predstavovať smrteľné nebezpečenstvo, no ešte jedovatejšie sú plody ponášajúce sa na fazuľové struky.
- Otrava pripomína pôsobenie nikotínu - bledosť, potenie, nevoľnosť, vracanie a hnačky.
- Vďaka tomu, že štedrec vyvoláva dávenie, bývajú smrteľné otravy zriedkavé.

Taf. 84.

Gemeiner Bohnenbaum.
Cytisus Laburnum Lin.

Prilbica modrá

- Patrí medzi **najjedovatejšie rastliny Európy**, a preto sa volá aj rastlinný arzén.
- Alkaloid akonitín, ktorý rastlina obsahuje, spôsobuje silné mravčenie, človek má pocit, ako keby mu v žilách kolovala studená voda, je mu nevoľno, prežíva úzkosť.
- **Príčinou smrti býva zastavenie dýchania.**
- **Smrteľná dávka predstavuje už len niekoľko málo gramov látky a pôsobí veľmi rýchlo, do hodiny môže dôjsť k úmrtiu.**

Lykovec jedovatý

- Hoci ide o prísne chránenú rastlinu, ktorá sa u nás vyskytuje vzácnne, **celá rastlina je prudko jedovatá a čo i len privoňanie k jej pôvabným ružovým kvietkom môže spôsobiť otravu.**
- Prejaví sa bolesťami hlavy a závratom.
- Smrteľná dávka pre dospelého človeka predstavuje okolo desať plodov - červených bobuliek, pre dieťa by stačila aj štvrtina.
- Bobule chutia odpudivo horko, takže k otrave, ktorá sa prejavuje pálením v ústach, silným slinením, kŕčmi brucha a celkovým kolapsom, dochádza zriedkavo.
- Lekára však treba privolať vždy, pretože jedy lykovca spôsobujú trvalé poškodenie obličiek.

VIII. 1.

M. Argentea

Rhamnus mucronata L.

LITH. ANST. WÄNDEL, GIRA
Reichsbap.

Rozpuk jedovatý

- Často rastie pri lesných studničkách a vlhkých miestach s koreňmi vo vode a jed prechádza aj do vody.

- Má príjemnú sladkastú chuť a mrkvovitú vôňu (patrí do rovnakej čeľade), preto si ho ľudia môžu pomýliť so zelerom, s petržlenom či s pastrnákom.

- **Smrteľnú dávku predstavujú už dva gramy koreňa.**

- Jedovatá látka rastliny pôsobí na centrálnu nervovú sústavu, otrava nastupuje veľmi rýchlo, už po niekoľkých minútach.

- Objaví sa pálivá bolesť v hrdle, kŕče, vracanie, srdcové a dýchacie ťažkosti a následne smrť.

Bolehlav škvrnitý

- Pomerne známa jedovatá rastlina obsahuje až päť typických rastlinných jedov.
- Preslávila sa ako bylina, ktorá sa používala v antickom Grécku na politické popravy a na následky požitia nápoja z bolehlavu skončil aj Sokrates.
- Silne toxická je celá rastlina, najmä však nezrelé semienka.
- Už polovica gramu jedovateho koniínu predstavuje smrteľnú dávku.
- Otráviť sa človek môže už pri intenzívnom privoňaní ku kvetu.
- Semienka sa ponášajú na aníz či fenikel.
- Najprv pôsobí povzbudivo, no postupne dochádza k ochrnutiu od končatín smerom vyššie a v dôsledku toho dochádza k zastaveniu dýchania.
- Človek sa udusí pri plnom vedomí.

Achillea millefolium L.

Gekrühter Schierling.

Ľuľkovec zlomocný

•Jedy z ľuľkovitých rastlín patria u nás k najprudkejším a otravy bobuľami ľuľkovca sú najčastejšie spomedzi všetkých rastlinných otráv na Slovensku.

•**Veľké riziko môže predstavovať už konzumácia troch, štyroch bobúľ.**

•Medzi prvé príznaky otravy patrí sucho v ústach, rozšírené zreničky, tvár je červená, oči nereagujú na svetlo a následne dochádza k celkovému ochabnutiu, útlmu srdcovej činnosti a zastaveniu dýchania.

Durman obyčajný

- Celá rastlina je silne jedovatá, často rastie na rumoviskách, smetiskách, na poliach medzi burinami.
- Otrava je veľmi riziková, hrozí smrť v dôsledku celkového vyčerpania, zlyhania srdcovej činnosti a prehriatia.
- Spôsobuje delirické stavy a pod ich vplyvom môže dôjsť k zraneniu.
- Spôsobuje aj zmätenosť, halucinácie a agresivitu, neskôr ochabnosť a komatóznu smrť.

Jesienka obyčajná

- Jesienkový jed patrí medzi najnebezpečnejšie a zákerné, pretože sa vstrebáva pomaly a otrava sa prejaví, až keď už môže byť neskoro.
- Kvety pripomínajúce krokusy kvitnú na jeseň.
- Stáva sa, že jeho listy si ľudia pomýlia s hojne na jar zbieraným cesnakom medvedím.
- V ústach spôsobuje pálenie a škrabanie, ťažkosti s prehĺtaním, nevoľnosť, vracanie, črevné kŕče a hnačky.
- Dochádza k hojnému močeniu s prímiesou krvi.

V. 2.

28. Colchicaceae.

115. *Colchicum autumnale* L.

Herbst-Beitlose.

Ricín obyčajný

- Dekoratívna rastlina, ktorá sa s obľubou sadí v predzáhradkách, pretože odpudzuje krtkov, **obsahuje jed smrteľnejší než jed kobry.**
- Patrí k takzvaným bunečným jedom a pôsobí obzvlášť zákerne, keďže otrava sa prejavuje až desať hodín po otrave alebo dokonca na druhý deň.
- Spočiatku mierne príznaky sa podobajú bežnej chrípke, neskôr sa objavia bolesti hlavy, pálenie v ústach, vracanie, hnačky a vnútorné krvácanie.
- V dôsledku ťažkého poškodenia pečene, obličiek a sleziny napokon nastáva smrť.
- Protijed bol vyvinutý len nedávno, existuje už aj vakcína.

CASTOR-OIL PLANT
(*RICINUS COMMUNIS*)

Zdroje:

- <https://plus.sme.sk/c/20175054/smrtelne-jedovate-rastliny-slovensko.html>
- **Vecné učivo pre 3.ročník ŠZS**
- **Vlastiveda pre 4.ročník ŠZŠ**
- (Spracované podľa Atlasu liečivých rastlín a lesných plodov - J. Kresánek a J. Krejča; Andreas Alberts a Peter Mullen: Giftpflanzen in Natur und Garten; NITC - Národné informačné toxikologické centrum)

Ďakujem za pozornosť

**Mgr.Cífferyová Andrea
ŠZŠ Veľký Krtíš**